Bakgrunn og avgrensing

Ukom

BETALINGSVANSKER - EN PASIENTSIKKERHETSRISIKO

Bakgrunn og avgrensing

Publisert 9. september 2022

ISBN 978-82-8465-025-8

Vi har sett nærmere på "ikke møtt"- gebyret og hvordan dette praktiseres og kan påvirke den helsehjelpen som gis til pasienter med betalingsvansker. De andre egenbetalingene kan påføre pasienter med betalingsvansker belastninger. Dette omtaler vi noen steder i rapporten.

Innenfor pasientbetaling finnes en rekke egenandeler og gebyr.

Forskrift om betaling frå pasientar for poliklinisk helsehjelp i spesialisthelsetenesta

Forskrift om betaling frå pasientar for poliklinisk helsehjelp i spesialisthelsetenesta gir en uttømmende framstilling av hva spesialisthelsetjenesten kan kreve pasientene for (1):

- Egenandel for poliklinisk helsehjelp, forskriftens §§ 4 og 5 beskriver hva en kan og ikke kan kreve egenandel for
- Gebyr når pasienten ikke møter (§7)
- Pasientbetaling for bandasjemateriell og bedøvingsmiddel (§8)
- Pasientbetaling for særskilt helsehjelp, for eksempel sterilisering (§9)

Pasienter skal også betale egenandel for besøk hos fastlege/legevakt/legespesialist og for eksempel laboratorieprøver jf. forskrift om egenandelstak (2, 3). I tillegg kan kommunene kreve betaling for helse- og omsorgstjenester, dette går fram av Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester (4).

Med utgangspunkt i Kristoffers historie har vi innhentet informasjon fra sykehusene, og vi har intervjuet sykehusansatte om forhold knyttet til pasienter med langvarig psykisk lidelse og kronisk somatisk sykdom som også har betalingsvansker. Vi har også gjennomført en spørreundersøkelse blant helsepersonell. Vi har ikke gått nærmere inn på den konkrete oppfølgingen Kristoffer fikk, men har sett på hva hans historie kan lære oss om hvordan pasientbetaling kan påvirke helsehjelpen hos pasienter med manglende betalingsevne.

Flere varsler

Ukom har mottatt flere varsel hvor gebyr for "ikke møtt" har vært tema.

Vår undersøkelse er avgrenset til pasienter i spesialisthelsetjenesten, men problemstillinger er også aktuell for pasienter i primærhelsetjenesten. Forbrukerrådet ga i mai 2022 ut rapporten "Gebyrfabrikker", hvor de peker på at ulike former for betalingstjenester i primærhelsetjenesten rammer sårbare pasientgrupper med lav digital kompetanse, helseplager og/eller ulike former for funksjonsnedsettelser. Leverandørens inntekter fra retts-, purre-, inkasso og fakturagebyr var alene 238 millioner kroner i 2021, mens fastlegekontorenes utgifter til betalingsterminalene i samme periode var på 37 millioner kroner (5).

Forskrift om betaling frå pasientar for poliklinisk helsehjelp i spesialisthelsetenesta

Pasientbetaling for poliklinisk behandling i spesialisthelsetjenesten er regulert i "forskrift om betaling frå pasientar for poliklinisk helsehjelp i spesialisthelsetenesta" av 20.12.2016, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 5-5.

Hovedregelen er at det kan kreves godkjent egenandel for poliklinisk helsehjelp i spesialisthelsetjenesten jf. forskriftens § 4. Det er gjort noen unntak fra dette i forskriftens § 5.

Det kan kreves gebyr ved ikke møtt til poliklinisk time, jf. forskriftens § 7: Om pasienten ikkje møter opp til avtala time, og let vera å melda frå tidlegare enn 24 timar føre timen, kan pasienten verta kravd for 1 125 kroner i fråværsgebyr.

Om den avtala timen gjeld poliklinisk helsehjelp innan psykiatri eller rusbehandling, skal det ikkje krevjast høgare gebyr enn 375 kroner.

Pasienter får i dag frikort når de har betalt over 2 921 kroner i egenandeler, men selv om pasienter har fått frikort må de fortsatt betale gebyr dersom de ikke møter til en poliklinisk time.

Statens undersøkelseskommisjon
for helse-og omsorgstjenesten

Postboks 225 Skøyen
0213 Oslo
E-post: post@ukom.no
Org nr: 921018924